

Биографија

Примљено: 30. септембра 2025.

Исправљено: 2. октобра 2025.

Прихваћено: 3. октобра 2025.

Фотографија из 2017. године (снимљено на Светој Гори, у пристаништу Јованица)

**ПРОФ. ДР МИЛУТИН ТАДИЋ
(БИОБИБЛИОГРАФИЈА
ПОВОДОМ 70. РОЂЕНДАНА)**

„Рођен је 1955. у месту које није приказано на картама чији је размер ситнији од 1 : 50 000, у кући кроз коју пролази изохипса 1 100 m. Дипломирао је 1978., а наредне године примљен је за асистента на Одсеку за географију ПМФа, у граду чије су географске координате 43° 51' N, 18° 25' E. На истом факултету докторирао 1987. и наредне године изабран у звање доцента за

предмет Математичка географија са математичком картографијом. Имајући среће, из грађанског рата у БиХ изашао 1994. године у размеру 1 : 1 и под географским азимутом од око 90° стигао у Србију. Предаје Математичку географију, Картографију са топографијом и Увод у географију на Географском факултету у граду који се налази на пресеку меридијана 1 h 22 min и паралеле на којој најдужа обданица траје 15 h 36 min. У звању је редовног професора и редовно користи географске карте. Његова предавања о картографским пројекцијама студенти прате са скривеним одушевљењем.”

То је о себи 2010. године написао проф. др Милутин Тадић на крају приручника из картографије (Тадић, 2010) намењеног основношколцима и њиховим наставницима. Напуштајући шаљиви тон, допунићемо наведени одељак подацима да је отишао је у пензију 2021. године као редовни професор, након навршених 65. година живота и 40 година радног стажа кога је од првог дана провео на универзитету, прво на Одсеку за географију ПМФ-а у Сарајеву (дипломирао 1978, изабран за асистента 1979., докторирао 1987., у звање доцента изабран 1988. године), а затим на Географском факултету у Београду (у звање ванредног професора изабран 2000., а у звање редовног, 2005. године) (Гавриловић и др., 2005). Сваки пут када је давао податке о себи, није пропустио да истакне како је током студија предавања из математике слушао код проф. инг Исмета Агановића, из математичке географије код проф. др Ратимира Гашпаровића, из картографије код проф. др Милоша Мишковића, а из дидактике и методике наставе географије код проф. др Наталије Мاستило, као и то да је школске 1988/1989. године као стипендиста Чехословачке владе био на стручном усавршавању на Катедри за астрономију и астрофизику MFF UK (Katedra

astronómie a astrofyziky, Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy) током кога је (а и годинама касније) на Природословном факултету (Přírodovědecká fakulta) сарађивао са доц. др Лудвиком Мухом (Doc. RNDr. Ludvík Mucha, CSc.), географом и гномонистом, што је, како каже, знатно утицало да истраје у проучавању гномонике на простору бивше Југославије.

Сво време, као асистенту и касније као наставнику, у Сарајеву и у Београду, био му је поверен предмет Математичка географија. Придодавани су му и предмети из других научних области али је математичка географија била и остала тежиште његовог како наставног тако и научног рада.

Списак стручних и научних чланака

Професор Тадић је објавио неколико десетина стручних и научних радова од којих је део њих постављен на друштвеним мрежама ResearchGate и Academia. Испод је хронолошки наведено 12 стручних и научних радова, по избору самог аутора:

- Тадић, М. (1982). Математичко-географска анализа сумрака. *Географски преглед*, 25, 5-21.
- Тадић, М. (1984). Одређивање елемената сунчеве геометрије на површини Земљине кугле. *Географски преглед*, 26/27, 101-109.
- Tadić, M. (2010). Medial sundials in former FPR Yugoslavia, SFRJ. In M. Arnaldi, *Tempus et Regula: Orologi Solari Medievali Italiani, Volume 1*, 313-320.
- Tadić, M. (2012). Orientation of the Serbian Monastery Studenica Churches. *Publications of the Astronomical Observatory of Belgrade (Proceedings of the XVI National Conference of Astronomers of Serbia: october 10 –12)*, 91, 315–320.
- Тадић, М. (2012). Цркве рашке школе – монументални оријентир: математичко-географски поглед на оријентацију цркава рашке школе. *Зборник радова – Географски факултет Универзитета у Београду*, 60, 193-204.
- Tadić, M. (2014). Mathematical-geographical analysis of orientation of church of the Holy cross in Nin. *Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić"* 64(3), 253-265.
- Tadić, M. (2014). Byzantine time system of the Serbian monastery Hilandar: And the whole Mount Athos = Византијски часовни систем српског манастира Хиландара и целе Свете Горе. *Зборник радова Географски факултета*, 62, 121-144.
- Tadić, M., & Kovačić, Z. (2016). Orientation of the Fifteenth and Sixteenth Century Mosques in the Former Yugoslavia. *Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić"*, 66(1), 1-17.
- Tadić, M. (2016). Naked-eye Astronomy in Mass Tourism = Астрономија голим оком у масовном туризму. *Гласник Српског географског друштва*, 1, sv. 96, 127-144.
- Тадич, М., и Прњат, З. (2019). Конструирование солнечных часов: стратегия обучения на открытом воздухе в курсе математической географии. *География в школе*, 3, 42-45.
- Тадић, М. (2024). Хиландарски распоред дневних богослужења у контексту часовних система. *Верзал*, 4, 92–105.
- Јанакова, М., и Тадић, М. (2024). Сунчани часовници Александра Дерока. *Phlogiston: часопис за историју и филозофију науке и технологије*, 32, 185-216.

Списак књига

Књиге које је објавио проф. Тадић, сам или у коауторству, могуће је сврстати у три групе: 1) Универзитетски уџбеници и приручници; 2) Часомерје и гномоника; 3) Уџбеници и приручници за основну школу.

Универзитетски уџбеници и приручници

Професор Тадић је посвећивао велику пажњу наставном раду наглашавајући сарадницима да универзитетски наставник „стиче име” не међу колегама, него међу студентима. За основни предмет, Математичку географију, написао је уџбеник, методски приручник и приручник за практични рад, што је, у ствари, универзитетски уџбенички комплет. Није нам познато су пре његове „Математичке географије” (2004) студенти Географског факултета имали уџбеник који је имао сву неопходну дидактичку апаратуру.

Тадић, М. (2004). *Математичка географија*. Београд: Завод за уџбенике.

Tadić, M. (2006). *Птолемејевска географија: античка математичка географија*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Тадић, М. (2010). *Математичка географија Републике Србије*. Београд: ЕОН.

Тадић, М., и Петровић, А. (2016). *Математичка географија: практикум*. Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет.

Тадић, М. (2020). *Академско писање*. Београд: Академска књига.

Џинових, М., и Тадић, М. (2021). *Завичајна географија*. Београд: Универзитет у Београду – Учитељски факултет.

Петровић, А., и Тадић, М. (2024). *Математичка географија*. Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет.

Tadić, M., & Kovačić, Z. (2025). *Astronomical orientation of medieval Orthodox churches and mosques (15th and 16th centuries) in former Yugoslavia: Circular statistical analysis in R*. Amazon. <https://www.amazon.com/dp/BoFRP6ZFB8/>

Књиге из области часомерја и гномонике

У склопу математичке географије, професор Тадић је посебну пажњу посвећивао гномоници која је по његовом мишљењу, „област најелегантније примене математичке географије”. На чланцима из области гномонике које је објавио у разноврсним часописима на простору бивше Југославије и специјализованим часописима из гномонике у иностранству – *Rundschreiben der Arbeitsgruppe Sonnenuhren im Österreichischer Astronomischer Verein* (Аустрија), *Gnomonica Italiana: Rivista di Storia, Arte, Cultura e Tecniche degli Orologi Solari* (Италија), *The British Sundial Society Bulletin* (Велика Британија) – засноване су следеће књиге:

Тадић, М. (1987). *Студенички сунчаници*. Крушевац: Багдала.

Tadić, M. (1988). *Katalog antičkih i srednjovjekovnih sunčanika u Jugoslaviji*. Sarajevo: Akademsko astronomsko društvo.

Тадић, (2002). *Сунчани часовници*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Тошић, Г., и Тадић, М. (2004). *Хиландарски монах Лазар: први српски часовничар*. Крагујевац: Епархија Шумадијска.

Тадић, М. (2020). *Сунчани часовници: радови студента Географског факултета у Београду*. Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет. [Доступно на интернету: <https://yusundials.com/>]

Tadić, M. (2021). *Analematски sunčani časovnici: nauka i zabava*. Beograd: Akademski misao.

Tadić, M. (2023). *Gnomonika Alaturka*. Beograd: Astronomsko društvo „Ruđer Bošković”. [Dostupno na internetu: <https://yusundials.com/>]

Maslić, F., i Tadić, M. (2023). *Alaturka sunčani sat Hadži Ali-begova džamije u Travniku*. Travnik: Zavičajni muzej. [Доступно на интернету: <https://yusundials.com/>]

Тадић, М. (2025). *Хиландар и Света Гора: у друштву чистих зрака сунца*. Београд: Службени гласник.

Примењујући знање из математичке географије, студенти прве године Географског факултета, смер Географија, у склопу практичног рада (2013-2019), под менторством професора Тадића поставили су широм Србије 125 зидних сунчаних часовника, углавном на основним школама које су некада похађали (Hofmann, 2021, стр. 6-7), а сам професор неколико десетина сунчаних часовника разних конструкционих облика, који се налазе на јавним објектима у земљи и иностранству. И једни и други сунчани часовници приказани су на сајту <https://yusundials.com/>

Уџбеници и приручници за основну школу

Професор Тадић је коаутор или аутор уџбеника (уџбеничких комплета: уџбеник, радна свеска и географска читанка) из географије за V, VI и VII разред основне школе, од 2001. године у Србији (издавач: ЗУНС, Београд) и еквивалентних уџбеничких комплета у Црној Гори, после 2006. године (издавач: ЗУНС, Подгорица), непрекидно. Уз уџбенике је написао и неколико приручника из области наставе географије и астрономије који су намењени и ученицима и наставницима:

Тадић, М. (2004). *Астрономија: поглед ка звезданом небу*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Станић, Н., и Тадић, М. (2005). *Астролагија*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Тадић, М. (2011). *Картографија: или карту читај – никога не питај*. Београд: Креативни центар.

Tadić, M. (2011). *Ogledi u nastavi geografije*. Podgorica: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Tadić, M. (2013). *Geografska merenja van školske učionice*. Beograd: Kreativni centar.

Епилог

Као некадашњем асистенту и наставнику коме је сада на Географском факултету поверен предмет Математичка географија, професор Тадић дао ми је сагласност за објављивање библиографије и пристао на анкету али уз услове да текст буде такав да „после њега Ин мемориам буде непотребан”, и да се у списку радова не наведу сви који су објављени, него само радови које сам изабере. Приликом писмене анкете коју смо обавили 27. јуна 2025. године, професор је послао скоро све тражене податке и на сва питања дао одговоре од којих ћемо за крај овог јубиларног прилога навести два: на завршно питање да из садашње перспективе оцени свеукупно дело, избегао је директан одговор поучном причом о монаху-старцу који је прочитао књигу младог монаха, рекао му да је добра, и након драмске паузе додао – „за ватре”, док је на питање – Зашто баш математичка географија, а посебно гномоника? – одговор био директан и кратак: – Сваки човјек мора нешто да ради, а када већ ради, боље је да то буде забавно... да су посао и хоби једно исто.

Литература

Гавриловић, Љ. и др. (2005). *Извештај Комисије за припрему извештаја о пријављеним кандидатима [...] на конкурс објављен 17. маја 2005. године*. Универзитет у Београду – Географски факултет.

Hofmann, W. (2021). Milutin Tadić - Beruf und Berufung. *Rundschreiben*, 62, 5-9.

Тадић, М. (2010). *Картографија: карту читај никога не питај*. Београд: Креативни центар.

Александар С. Петровић